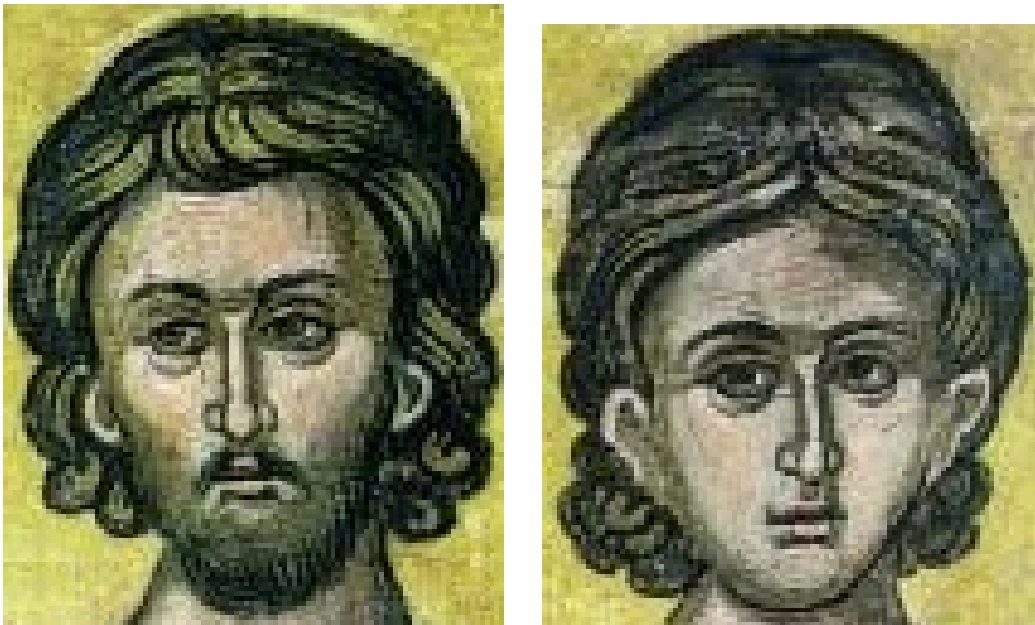

Вяра

26.01 по еретическия, †13 януари по православния календар - Св. мъченици Ермил и Стратоник. Св. Иаков, епископ Низибийски

Страдание на светите мъченици Ермил и Стратоник († ок. 315 г.)

Светите мъченици Ермил и Стратоник. Фраменти от стара стенопис в Света Гора-Атон

При царуването на нечестивия и ревностен идолопоклонник Ликийнй всички християни били застрашени от мъчителна смърт. Търсели ги по всички страни, градове и села. Ако някой откриел християнин, донасял за него и така си спечелвал милост и големи почести. Затова, угаждайки на царя, всички започнали да търсят и преследват християните.

Веднъж, когато Ликийнй седнал на трона и започнал съд, при него дошъл един воин и казал:

- Тук има християнин в дяконски сан на име Ермил. Той

отдавна служи на Христа и се присмива над нашите богове и над тебе, царю.

Царят веднага заповядал да намерят и хванат Ермил. Когато при светия дошли царските пратеници, той се молел, вдигнал ръце към Господа, своя Бог. Като разбрал, че го водят на съд и мъчение заради Христа, се зарадвал и тръгнал след войниците доброволно, сякаш отивал да приеме почести. Изпълнен с благородно мъжество, той застанал пред царя. Ликийн го запитал:

- Кажи ни, наистина ли си християни, както чухме за тебе?

- Аз - отвърнал дякон Ермил - не само доброволно признавам, че съм християнин, но заявявам, че съм посветен пред невидимия Бог и Му служа в дяконски сан.

- Тогава стани служител и на нашите богове - казал царят.

На това предложение мъченикът с презрение отвърнал:

- Мисля, царю, че ти или си глух, или си безумен. Казах ти, че служа на невидимия Бог, а не на вашите идоли, които са видими, но не виждат нищо и не разбират какво означава да бъдеш дякон. Ти се прелъстяваш, като ги смяташ за богове, а те са бездушен и глух камък и дърво, дело на човешки ръце, които заслужават повече присмех, отколкото поклонение.

Царят не могъл да слуша повече дръзките думи на мъченика и веднага заповядал да го бият по страните с медни пръчки и му казал:

- Не бъди дързък, Ермиле, почитай царя и принеси жертва на боговете, за да се избавиш от мъчения.

А светият като че не усещал никаква болка и се смее над безсилието на мъчителя. После извисил глас и казал:

- Ти самият ще понесеш много рани и ще познаеш върху себе си страшната Божия ръка, задето си оставил своя Създател и се обръщаш към глухите и неми богове, а също за това, че и други, сякаш завиждайки на тяхното спасение, искаш насила да хвърлиш в същата гибел.

После царят заповядал да затворят светия за три дни в тъмница, като се надявал, че той ще се опомни и ще се разкае за смелостта си. А мъченикът си казвал по пътя:

- “Господ е с мене, няма да се уплаша: какво ще ми стори човек” ? “На Бога се уповавам, не се боя; какво ще ми стори плътта”?

Когато влязъл в тъмницата, той рекъл:

- “Пастирю Израилев, послушай! Ти, Който водиш като стадо Иосифа, Който седиш на херувимите, яви се”!

Господ не оставил Своя раб и пратил за негово утешение и укрепяване ангел, който се явил и казал:

- Ермиле! Бъди мъжествен, говори и не замлъквай, защото скоро ще победиш замислите на мъчителя и за страданието си ще получиш пресветъл венец свише.

Така Бог въоръжил воина си за подвиг и го препасал със сила, укрепил мишците му за борба и дал в ръцете му като че меден лък и щит за спасение.

След три дни царят отново го повикал на съд:

- Размисли ли? Ще принесеш ли жертва на боговете, за да избегнеш мъките? Или още си обзет от безумие и готвиш сам своята погибел?

Христовият воин мъжествено отговорил за слава на укрепилния го Господ:

- Царю! Вече ти отговорих, а ти трябваше да повярваш на думите ми и да не ме питаш повече. Аз имам Бог Небесен, с Него Единия живея, на Него съм готов да принеса в жертва самия себе си и от Него очаквам да бъде мой помощник.

- Да видим дали ще ти помогне Онзи, Който живее на небето
- възкликнал царят и веднага заповядал на шестима силни и жестоки воини да хвърлят мъченика на земята и да го бият без пощада.

Светият търпеливо понасял мъчението, сякаш биели не него, и се молел на Бога:

- Господи Боже мой! Заради мене Ти си претърпял рани и удари при Пилат Понтийски. Укрепи ме в страданията, които търпя заради Тебе, прати ми сила да понеса мъките, та като бъда участник в Твоите страдания, да стана участник и в Твоята вечна слава.

Докато се молел, внезапно се чул глас от небето:

- Амин, амин, Ермиле! След три дни ще се избавиш от мъките и ще получиш голяма награда за страданията си.

Този глас дал на светия голямо мъжество и сила, а мъчителите хвърлил в страх и трепет. Те паднали на земята и не можели да помръднат. Уплашил се и царят, но не пожелал да признае Божиата сила. По негова заповед светият мъченик отново бил отведен в тъмницата.

Тъмничарят, на когото било заповядано да го пази, се наричал Стратоник. Той бил таен християнин и приятел на Ермил. Сърцето му се съкрушавало, когато виждал мъките му, но в душата си той се радвал на неговото мъжество и твърдост, макар сам да не се решавал да поеме такива страдания.

В тъмницата свети Ермил пеел:

- “Господ е моя светлина и мое спасение: от кого ще се боя? Господ е крепост на моя живот, от кого ще се плаша”?

Озарила го небесна светлина и отново се чул глас, който го призовал мъжествено да претърпи страданията и обещал те да завършат на третия ден.

На другата сутрин царят отново заповядал да доведат мъченика пред съдилището. Той застанал пред него със светло лице, весел взор и с радост в сърцето. Мъчителят поклатил глава и присмивайки му се, казал:

- Кажи ни, каква полза имаше от мрачната тъмница? Убедиха ли те страданията да се подчиниш на царския закон и да въздадеш на боговете подобаващите почести? Или трябва да измисля нови мъчени против упоритото ти сърце?

- Мрачната тъмница - отговорил мъченикът - ме просветли: душата ми е спокойна, радостна и светла, което ми дава добра надежда, че ще получа бъдещата награда. И много се чудя защо изобщо не се разпръсква мракът, в който си потънал ти и който скрива истината от твоите душевни очи.

Но въпреки че светият изобличавал заблудите му, Ликийний възкликнал:

- Ти очевидно не си способен на друго, освен да ми се надсмиваш поради своя невъздържан език, дързост и безумие. Отговори направо - ще принесеш ли жертва на боговете, ще се подчиниш ли на заповедта, или ще се подложиш на заслужени мъчения?

- Царю, ти чу отговора ми - казал мъченикът - и повече няма да чуеш нищо от мене. Прави каквото искаш и изпълнявай каквото си намислил.

Разгневеният Ликийний заповядал да хвърлят светеца гол на

земята и да го бият с пръчки по утробата. А светият се радвал в Христа и се молел, издигайки душевните си очи към Него:

- "Побързай, Боже, да ме избавиш, побързай, Господи, да ми помогнеш"!

Търпението на светеца изпълнило с ярост мъчителя и той заповядал да разкъсат утробата му с железни остриета:

- Нека види - възкликнал той - вътрешностите си със собствените си очи.

А свети Ермил пеел:

- "Сърцето ми и плътта ми с възторг се стремят към живия Бог". "Като с тлъстина и с дървено масло се насища душата ми, и с радостен глас Те възхвалят устата ми".

Стратоник, като гледал нечовешките мъки на своя приятел, се разплакал.

Някои от приближените видели това и веднага донесли на царя:

- Тъмничарят Стратоник не крие своето участие в християнското заблуждение и приятелството си с Ермил, защото му съчувства и плаче.

Царят повикал Стратоник и попитал:

- Приятел ли си на Ермил?

А той, ученикът на истината, не пожелал да говори неправда, и като видял, че е време да извърши своя подвиг, се обявил за приятел на страдалеца и християнина, изобличил бездушието на идолите и безумието на онези, които им се покланят, и прославил Единия Бог, Твореца на небето и земята. Разгневеният Ликийн заповядал да го съблекат и да го бият с пръчки. А страдалецът се обърнал към своя приятел

свети Ермил и му казал:

- Помоли се за мене на Христа, Ермиле, за да ми помогне твърдо и непоколебимо да опазя вярата и да надмогна мъчителите си.

Той убеждавал царя да се откаже от поклонението на слепите и бездушни идоли и да се страхува повече от наказанието на истинския Бог, защото “страшно е да попадне човек в ръцете на живия Бог”.

Били светия дотогава, докато той не замълчал, изнемогнал от раните си. После царят заповядал да хвърлят двамата мъченици в тъмницата. Свети Стратоник се молел:

- Господи, не спомняй предишните ни грехове.

И двамата в един глас призовавали:

- “Помогни ни Боже, Спасителю наш, заради славата на името Си”.

В отговор се чул Божествен глас, който възвестил:

- Вие свършихте пътя, вярата опазихте и за вас е приготвен “венецът на правдата”, който ще получите на сутринта.

Когато дошло утрото, Ермил бил отведен в съдилището и Ликийн го попитал:

- Ще принесеш ли жертва на боговете?

- Каквото ти казах преди - отговорил той, - това ти повтарям и сега. Гори и режи тялото ми, мъчи ме както искаш, защото съм навикнал да не се страхувам “от ония, които убиват тялото, а душата не могат да убият”.

Мъчителят заповядал да го повесят на дървото и да режат с ножове тялото му. В жестоките мъчения светият непрестанно

се молел:

- Бъди ми помощник, Господи, Спасителю мой!

И чул глас свише:

- Не бой се, Аз, твоят Бог, съм с тебе!

После царят осъдил свети Ермил да бъде удавен в река Истър. И започнал да увещава свети Стратоник да принесе жертва на боговете.

- Иначе и ти, окаяни - казал той, - ще пострадаш подобно на приятеля си.

Блаженият Стратоник отговорил:

- Наистина ще съм окаян, ако послушам безумното ти повеление. Как мога да искам да живея, когато приятелят ми умря за Христа?

- Нима и ти искаш да умреш заедно с Ермил? - възкликнал Ликий.

- Наистина желая това - отговорил светият, - защото истинските приятели трябва заедно да понасят и бедствията, и да се наслаждават на богатата. А какво е по-приятно за нас от страданията и смъртта заради Христа?

Като оставил всякаква надежда да постигне успех, царят осъдил и него на същото наказание - да бъде удавен заедно със свети Ермил.

Воините повели двамата свети мъченици към реката. По пътя те радостно пеели:

- "Слава във висините Богу, и на земята мир, между човеците благоволение"!

Когато воините ги довели при Истър, ги увили в мрежи и ги хвърлили в дълбоките води. Реката приела телата на светите мъченици, а небето вселило душите им в своите обители. След три дни вярващите намерили на брега светите им тела и ги погребали близо до град Сингидон. Положили ги в един гроб, защото всичко при тях било общо: изповеданието на Христа, тъмницата, мъченията, смъртта и погребението, обща била и славата им на небето по благодатта и човеколюбието на нашия Господ Иисус Христос, на Когото с Отца и Светия Дух подобава всяка слава, чест и поклонение сега и завинаги и във вечните векове. Амин.

Тропарь мучеников

глас 4

Мученицы Твои, Господи,/ во страданиих своих венцы
прияша нетленные от Тебе, Бога нашего:/ имуще бо крепость
Твою,/ мучителей низложиша,/ сокрушиша и демонов
немощныя дерзости. / Тех молитвами// спаси души наша.

Кондак мучеников Ермила и Стратоника

глас 2

От мирския молвы избегосте и к тихому пристанищу
преставистесь,/ мученичества кровьми и постничества
трудами венчаеми. / Темже и показастесь мучеников и
преподобных единовсельницы.

Житие на свети Иаков, епископ Низибийски († 350 г.)

Свети Иаков бил роден в град Низибия. Тази област преминавала ту в ръцете на римляните, ту на персите, а по времето, когато се родил този свят мъж, тя принадлежала на Римската империя. След като навършил пълнолетие, свети Иаков се оттеглил в пустинята и живеел във високите планини. Пролетта, лятото и есента той прекарвал в горите под открито небе,

а през зимата се заселвал в една пещера и там се скривал от студа. За храна му служело това, което земята раждала сама: той събирал плодовете на горските дървета и корени и с тях подкрепял слабата си плът колкото да не умре от глад. Като умъртвявал така тялото си, Божият угодник непрекъснато насищал душата си с духовна храна. Той очиствал ума си и го подготвял към съзерцание на Бога, правел го огледало на Светия Дух, и както казва светият апостол, с открито лице гледал славата Господня, преобразявал се “в същия образ, от слава в слава, като от Духа Господен”. Затова непрекъснато растяло и молитвеното му дръзновение към Бога и когато молел нещо от Него, веднага го получавал. Той пророчески предвиждал бъдещето и Светият Дух го сподобил с благодатта да върши чудеса. Ще разкажем за някои от тях, за да разкрием сияещата в свети Иаков Божествена благодат.

По това време неразумни хора се покланяли на идолите и въздавали почести на бездушните камъни. Мнозина не само пренебрегвали истинското богочитание, но дори ненавиждали онези, които били свършени в добродетелта, познавали истината, отхвърляли идолослужението, присмивали се над нищожеството на идолите и се покланяли на Твореца на всичко. Тогава свети Иаков оставил пустинята и

отишъл в Персия, за да види новонасадената градина на светата вяра и сам, доколкото може, да се потруди за разпространението на истинската вяра.

Веднъж, когато преминавал през един поток по пътя си, той видял няколко девизи, които перели дрехи. Нозете им били оголени високо и те гледали към облечения в необичайни дрехи пустинник с безсрамен поглед. Те не се посвенили нито от почтения му вид, нито от своята голота, и стояли пред него нагло, без да покрият нозете и главите си. Като видял това безсрамие, светият се разгневил. Той пожелал чрез наказанието им да яви Божиата сила и чрез чудо да посрами идолопоклонничеството на нечестивите, затова прокълнал извора, от който водел начало потокът. Изворът и потокът веднага изсъхнали и в тях не останала и капка вода. Светият прокълел и девизите и наказал безсрамната им младост с внезапни старини. По неговата чудодействената дума черните им коси побелели, а те самите изведнъж се състарили и се променили, подобно листата на младо дърво, когато внезапно биват поразени от студ. Като видели, че водата е изчезнала внезапно и те са с побелели коси, девизите изпаднали в ужас, а после отишли в града и разказали на всички за случилото се.

Поразени от чудото, гражданите отишли при великия чудотворец и започнали усърдно да го молят да ги съжали и да им върне водата. Молбите им трогнали светеца, той се помолил на Бога и изворът отново се изпълнил с вода. Хората молели светеца да помилва и девизите и отново да им върне младостта. Той бил готов да стори и това, но когато запитал за тях, се оказало, че те не дошли при светеца с разкаяние. Свети Иаков оставил наказанието им, за да помнят за чудната Божия сила и други да се поучават от примера им на целомъдрие и благопристойност.

Такова било чудото на този нов Моисей, което той извършил

не с жезъла си, а със знамението на светия кръст. И повече, отколкото на чудото, трябва да се удивляваме на кротостта му, защото не пратил, подобно на великия пророк Елисей, мечки, за да разкъсат безсрамните девизи, но като ги учел на благонравие и богобоязливост, се ограничил с незначително наказание - намалил красотата им. Казваме това съвсем не за да укорим гнева на пророка, а за да покажем, че свети Иаков имал същата чудотворна сила като него, но я явявал в духа на Христовата благодат и Новия Завет.

Веднъж светецът видял, че персийският съдия неправедно осъдил невинен човек. Той се огорчил и изобличавайки беззаконието на съдията, заповядал да се разруши и разсипе в прах един голям камък, който се намирал наблизо. Всички, които видели това, се ужасили. Уплашил се и съдията, разкалял се за греха си и променил решението си, като отсъдил по правда. И тук чудотворецът постъпил така, подражавайки на своя Господ. Желаете да покаже, че доброволно отива към страданията и че ако иска, би могъл лесно да погуби Своите убийци, Христос показал силата Си с това, че по Неговата дума изсъхнала смоковницата. И свети Иаков, подражавайки на милосърдието на Господа, не наказал неправедния съдия, а съкрушил камъка и така научил съдията на правосъдие. Чудесата на светеца му спечелили слава и всеобща почит и той против желанието си бил избран за епископ от жителите на родния си град Низибия. Той не търсел този висок сан и дори се отказвал от него, но отстъпил само поради усърдните молби на вярващите.

Свети Иаков оставил своето уединено пустинно житие и се заселил сред съгражданите си, но не променил нито храната, нито дрехите си. На новото място той водел същия живот и се трудел дори повече от преди. Към поста, земните поклони и власеницата сега добавил и грижата за хората - той хранел вдовиците и сираците, защитавал обидените, помагал на

всички и ги учел на добродетел. Но защо подробно да изброяваме присъщите на такъв сан трудове и грижи за хората? Те са известни на онези, които поемат това иго, и особено на любящите и боящите се от Небесния Владика, Който им поверява ръководството на словесното стадо. Колкото повече се трудел свети Иаков в епископски сан, колкото повече добри дела вършел, толкова повече дарове на Светия Дух събирал за самия себе си.

Веднъж, когато светецът отишъл в едно село, по пътя към него се приближили нищи и започнали да искат милостиня за погребението на един мъртвец. При това показвали човека, който лежал на пътя, но всъщност бил жив и само се преструвал. Те склонили един от тях да се престори на мъртъв, за да получат с измама повече милостиня от епископа. А той им подал милостинята, помолил се Бог да прости греховете на умрелия и да успокои душата му с праведните, и тръгнал по пътя си. Когато отминал, приятелите на мнимия мъртвец започнали да го карат да стане, но той лежал неподвижен, защото наистина бил мъртъв и бездиханен. Като видели, че лъжата им се обърнала в истина, те настигнали светеца, паднали в нозете му и се разкаjali за греха си. Като се оправдавали с бедността, те го умолявали да прости и възкреси мъртвия. Следвайки примера на милосърдния Господ, той им простил и по неговите молитви човекът оживял. Това, както виждаме, било подобно на чудото на апостол Петър, който поразил с внезапна смърт Анания и Сапфира, наговорили се да излъжат Светия Дух и да скрият от стойността на продадения имот. И свети Иаков отнел живота на човека, който утаил своя дух и се престорил на мъртъв. Но свети Петър предал онези двамата на смъртно наказание, просветен от Светия Дух и знаейки за кражбата, а свети Иаков отнел живота на нищия с молитвата си, без да знае за хитрината му. Апостолът не възкресил Анания и Сапфира,

защото началото на спасителната проповед изисквало да бъдат устрасени нечестивците, за да имат страх и останалите, а свети Иаков, притежаващ апостолска благодат, наказал със смърт само временно и после утешил човека, като му върнал живота.

Скоро след това Арий, този хулител на единосъщието на Сина Божий и Светия Дух с Отца, смутил целия Египет. Тогава най-великият от християнските владетели Константин, който като втори Зоровавел освободил вселената от езически плен, възстановил разрушените Божии храмове и свикал Първия вселенски събор на светите отци в Никея. На събора присъствал и Божият светител Иаков, епископ Низибийски, който участвал в защитата на православието и отлъчването на Арий от Църквата.

Низибия, както казахме, по това време била под властта на римските царе. След смъртта на Константин Велики персийският цар Сапор обсадил града и го притеснявал доста дълго време. Но по молитвите на светия епископ Иаков усилията му останали напразни и той не могъл да превземе града. Тогава Сапор наредил с камъни и пръст да се прегради реката, която снабдявала града с вода, и така спрял течението ѝ. Когато се събрало много вода, той изведнъж я освободил и я пуснал към града. От силния напор паднали градските стени и част от града се оказала наводнена. Гражданите се уплашили, а персите се зарадвали, че Низибия вече е в техните ръце. Но те не я превзели още същия ден, защото наводнението им пречело, а решили да нападнат на сутринта. През нощта цялото население, призовано и въодушевявано от своя епископ, се заело с поправянето на градските стени. С помощта на неговите молитви на сутринта вече никой не можел да проникне в града без помощта на стълба. Но въпреки това той лесно можел да бъде превзет и жителите му потърсили помощ свише. Всички започнали да умоляват

епископа да се изкачи на градската стена и да прокълне вражата войска. Свети Иаков така и направил и когато видял безбройните персийски полкове, започнал да моли Бога да им прати комари и песи мухи, за да познаят Божията сила и да вдигнат обсадата. Бог чул молитвата на Своя раб и веднага персийският лагер бил нападен от цял облак мухи и комари. Те хапели така жестоко, че конете и слоновете не могли да търпят, скъсали поводите и юздите си и неудържимо побягнали. Насекомите били страшни не само за животните, но и за войниците - повече, отколкото неприятелски пълчища. Като разбрал, че усилията му са напразни и войската му търпи поражение от комари и мухи, нечестивият цар изпаднал в недоумение и голямо смущение. На градската стена той видял божествения мъж, епископ Иаков, и го взел за цар, защото му се сторило, че е облечен в царска порфира и на главата му сияе с ослепителен блясък царски венец. Той се разгневил на съгледвачите си, които го уверявали, че в града няма цар, и ги предал на смърт. После снел обсадата и тръгнал към своята земя, преследван от мухи и комари. Това чудо сторил Господ по молитвите на Своя угодник, който не молел огън да падне от небето и да порази враговете, както някога молел пророк Илия, и не искал земята да се разтвори и да ги погълне, а само да бъдат пратени против тях комари и мухи, за да познаят Божията сила. Наистина тогава станало велико чудо, защото огромната персийска войска не могла да устои против нищожните насекоми и победена от тях, побягнала позорно. Толкова голяма била благодатта, която свети Иаков имал от Бога, и толкова дръзновена била вярата му!

Достигнал дълбоки старини, светият угодник се представил на Господа. След смъртта му град Низибия преминал под властта на персите. Когато го напускали, вярващите взели със себе си мощите на своя застъпник и водач, великия Божий угодник свети Иаков, който приживе го защитавал от ръцете

на варварите с непобедимата сила на Христа, нашия Бог, на Когото с Отца и Светия Дух слава во веки. Амин.

ЧЕТИ-МИНУТЕ

{{_LINK1_}}